

3

MILLINE SÕIDUK ON PARIM?

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Nimeta viis erinevat sõiduvahendit, millega oled viimasel ajal sõitnud. Kust ja kuhu sa sõitsid? Milline sõit meeldis sulle kõige rohkem? Miks?
2. Vaata järgmisi pilte. Vasta küsimustele oma arvamuse järgi.

Kes ja mis sõidukis vestlevad? Kes küsib infot? / ajab niisama juttu? / palub midagi? / on mures? / pahandab? Mis teemal inimesed räägivad?

3. Kuula teksti 8. Ütle, millise ülesande 2 pildi juurde see sobib. Leia õiged lauselõpud.

1. Reisija soovis osta piletit a) ja bussijuht müüs talle selle kohe. b) aga bussijuht ütles, et vabu kohti pole.
2. Reisija ütles, et a) ta peab kindlasti selle bussiga sõitma. b) ta ostab siis pileti järgmisele bussile.
3. Lõpuks müüs bussijuht reisijale a) pileti Tallinnasse. b) pileti Kuusallu.
4. Seejärel palus reisija, et a) bussijuht müüks pileti ka koerale. b) bussijuht aitaks tema pakid bussi tuua.

4. Vasta teksti 8 põhjal küsimustele. Põhjenda oma arvamust.

1. Miks oli reisijal vaja just selle bussiga sõita? 2. Kas bussijuht käitus õigesti, kui ei müünud reisijale piletit Kuusallu? 3. Kuidas reageerib bussijuht sinu arvates reisija viimasele palvele?

5. Töötage paaris. Koostage teksti 8 põhjal dialoog. Lõpetage fraasid mälu järgi.

Reisija	Bussijuht
1. Tere. Palun üks ____.	1. Oodake üks _____. Ma vaatan, kas _____. Kahjuks _____. Ostke _____. _____.
2. Ei, ei, see ei _____. Ma pean _____. Ehk te ____?	2. Ei, ei. Seisukohti _____. Järgmine buss väljub _____.
3. Aga siin teie kõrval _____. _____.	3. Oodake _____. Vaatan, kas kõik _____. Jah tundub, et _____. Olgu, müün siis _____. Sada _____. _____.
4. Nii ____?	4. Jah. Pilet _____. _____.
5. Aga mina paluksin _____. _____.	5. See ei ole küll _____. See on ekspressbuss ja _____. _____.
6. No aga see on ju _____. Te lihtsalt _____. _____.	6. Ma võin seal ju _____. aga pilet _____. Mul pole _____.
7. Jah-jah, _____. Palun võtke _____. _____.	7. Palun _____. Kas te tuleksite ____?
8. Üks _____. Mul on seal _____. Ehk aitaksite _____?	8. Kus ____? Mis ____?
9. No need mõned _____. Ärge koera _____. _____.	

6. a. Kuula teksti 9. Ütle, millise ülesande 2 pildi juurde see sobib. Vali õige lauselõpp.

1. Oli a) kevad. b) suvi. c) sügis.
2. Vagunis a) oli väga palav. b) oli natuke liiga palav. c) ei olnud palav.
3. Mees sõitis selle rongiga a) paar korda kuus. b) iga päev. c) esimest korda.
4. Mees tahtis a) naisele kohvi välja teha. b) naisele pileti osta. c) naisega veel kokku saada.
5. Rong sõitis a) Tartusse. b) Narva. c) Tallinna.

b. Töötage paaris. Mõelge välja kuulnud dialoogi jätk. Esitage dialoog kaaslasele.**7. Töötage paaris. Valige ülesande 2 piltide hulgast üks, mille kohta ei olnud kuulamisteksti. Saad õpetajalt rollikaardi. Tööta juhise järgi.**

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

KÄSUD JA PALVED

GRAMMATIKALISAD 23, 24

1. a. Leia iga seletuse juurde sobiv näide ja õige tunnus.

Seletus	Näide	Tunnus
1. Konkreetne käsk või palve ühele inimesele.	a. Kas sa aitaksid mul asjad bussi tuua? Kas sa annaksid mulle telefoni? Kas sa tooksid midagi juua?	Ø
2. Konkreetne käsk või palve mitmele inimesele või austav pöördumine ühe inimese poole.	b. Aidake mul asjad bussi tuua! Andke mulle telefon! Tooge midagi juua!	-ksi
3. Pehmem palve ühele inimesele.	c. Aita mul asjad bussi tuua! Anna mulle telefon! Too midagi juua!	-ksi
4. Pehmem palve mitmele inimesele või austav pöördumine ühe inimese poole.	d. Kas te aitaksite mul asjad bussi tuua? Kas te annaksite mulle telefoni? Kas te tooksite midagi juua?	-ke -ge

NB! Kõik käsud ja palved muudab viisakamaks sõna *palun*.

b. Jätka näidise järgi. Ütle, millise pildi (lk 34) juurde need palved sobivad.

Näide: *Pane palun teler mängima. Pange palun teler mängima.*
Kas sa paneksid teleri mängima? Kas te paneksite teleri mängima?
 mängima panema, teler / lahti tegema, aken / andma, mina, telefon / sõitma, kiiremini / vaatama, siia / olema, tasa / tooma, midagi juua / juhatama, mina, kohvik

c. Vali üks pilt (lk 34) ja koosta selle juurde viis palvet või käsku. Esita need kaaslasele, kes vastab sulle.

VÕRDLEMINE

GRAMMATIKALISA 16

2. a. Võrdle sõidukeid. Jätka näite järgi.

Näide: *Buss on kiirem kui ratas. Kõige kiirem on auto.*

1. auto / buss / ratas	kiire	5. buss / rong / laev	mahukas
2. auto / laev / lennuk	mugav	6. auto / lennuk / laev	turvaline
3. buss / rong / auto	odav	7. auto / ratas / rong	keskkonnasõbralik
4. laev / auto / ratas	romantiline	8. ratas / auto / buss	tervislik

b. Kasuta a-osa sõnu ja kirjuta näite eeskujul neli lauset mitmuses.

Näide: Bussid ja autod on tavaliselt kiiremad kui rattad, aga ummikutes võivad rattad olla kiiremad.

KÕIGE-ÜLIVÕRRE

GRAMMATIKALISA 16

3. Esita paarilisele küsimusi. Kuula vastust ja esita lisaküsimusi.

Näide: Milline on olnud kõige kaugem koht, kus sa oled käinud?

Milline on olnud kõige ...?

kauge / eriline / ilus koht, kus sa oled käinud	pikk / kallis / tore reis, mille oled teinud
kiire / mugav / huvitav sõiduk, millega oled sõitnud	üllatav / ebameeldiv / vahva asi, mis on sinuga reisil juhtunud

/-ÜLIVÕRRE

GRAMMATIKALISA 16

4. a. Tutvu näitelausetega.

Kõige kiirem sõiduk on lennuk. = **Kiireim** sõiduk on lennuk.

b. Jätka näidiste järgi.

1. (kõige pikem) *pikim tee*
2. (kõige lühem) _____ tee
3. (kõige vanem) _____ tee
4. (kõige halvem) _____ tee
5. (kõige parem) _____ tee

6. (kõige väiksem) *väikseim auto*
7. (kõige kergem) _____ auto
8. (kõige raskem) _____ auto
9. (kõige ilusam) _____ auto
10. (kõige mugavam) _____ auto

11. (kõige aeglasem) *aeglaseim auto*
12. (kõige kiirem) _____ auto
13. (kõige kallim) _____ auto
14. (kõige odavam) _____ auto
15. (kõige meeldivam) _____ auto

C. Vali teksti alt lünkadesse sobivad arvud. Seejärel kuula õpetajat, kes loeb ette õiged arvud. Kirjuta need üles ja võrdle oma arvamusega.

HUVITAVAD REKORDEID

1. Kiireim auto sõitis maailma esimesel autovõidusõidul Pariisis 1894. aastal kiirusega ____ km/h.

2. Umbes sada aastat hiljem sõitis kiireim auto USAs kiirusega ____ km/h.

3. Maailma pikim teedevõrk on Panameerika autotee, mille pikkus on ____ km. Selle üks haru ulatub Alaskast Tšiilini.

4. Pikim liiklusummik on fikseeritud Prantsusmaal. Lyoni ja Pariisi vahel seisid autod ravis, mille pikkus oli ____ km.

5. Väikseim sõiduauto on ehitatud Inglismaal. Selle sõiduki pikkus on 1,34 m, laius 99 cm ja kõrgus 1,34 m. Auto kaalub ____ kg.

6. Suurim auto on ____ m pikk, seal on basseini koos hüppelauaga ja ülisuur vesivoodi.

7. Väikseim jalgratas, millega on võimalik sõita, on ratta läbimõõduga ____ cm. Konstruktor ise läbis sellega 4,1 meetrit.

8. Suurim autoteede koguhulk on USAs. Teede pikkus kokku on rohkem kui 6 miljonit km. Kui sõita kiirusega 80 km/h, kulub nende kõigi läbimiseks üle ____ aasta.

1,9

9

12

30,5

59

176

1228

47 000

d. Alusta lauset sobiva omadussõnaga i-ülivõrde mitmuse nimetava vormis. Lõpeta laused. Näide: Ilusaimad paigad minu kodukohas on linnapark ja supelrand.

Omadussõna	Lause
Ilus	
Kallis	____ paigad minu kodukohas on ____.
Kiire	____ tänavad minu kodukohas on ____.
Kõrge	____ autod meie teedel on praegu ____.
Pikk	____ hooned minu kodukohas on ____.
Suur	____ sõidukid meie teedel on ____.
Väike	____ probleemid meie liikluses on ____.
Huvitav	
Kuulus	

SAAB / VÕIB / TOHIB / SUUDAB / PEAB

GRAMMATIKALISA 31

5. a. Arva, kas järgmised laused on õiged või valed. Loe teksti ja kontrolli vastuseid.

- ATV **võib** kaaluda üle 1000 kilo.
- ATV **suudab** sõita palju kiiremini kui 100 km/h.
- ATV **suudab** sõita soos.
- ATVga **saab** sõita kogu aasta.
- ATVga **tohib** sõita igal pool.
- ATVga **saab** ka tööd teha.

- ATVd **võivad** juhtida ka lapsed.
- ATVga **võivad** kergesti juhtuda õnnetused.
- ATVga sõites **ei pea** kandma kiivrit.
- ATV juhil **peab** olema juhiluba.
- ATVga **tohib** sõita mitmekesi.
- ATVga sõites **peavad** kaasas olema abivahendid.

Nimetus ATV tuleb inglise keelest (*all terrain vehicle*), eesti keeles võib teda nimetada sõidukiga maastiku jaoks. ATV kaalub umbes 300 kilo ja suudab sõita kiirusega kuni 100 kilomeetrit tunnis. Tema suurim pluss on see, et ta suudab sõita igasugusel maastikul, läbida sood, kraave ja ületada muid takistusi. ATVga saab sõita aasta ringi. See sõiduk on ideaalne abimees jahija kalameestele. Samuti korraldatakse ATVga turistidele loodusmatku, nii pääseb igasugustesse põnevatesse kohtadesse. Kahjuks sõidavad mõned inimesed oma masinate-

ga ka nendes looduskaunites kohtades, kus ATVga liikumine on keelatud, ja rikuvad nii metsa ning teid.

ATVd saab hästi kasutada ka koduses majapidamises. Ta on tegelikult võrdne väiketraktoriga – näiteks suudab ta tõmmata paigalt ära väikese majakese, temaga saab teha põllutöid ja palju muud. Kui kasutada ATVd väljaspool omaniku territooriumi, peab selle registreerima kas traktori või mootorrattana. Et ta on väike, arvavad paljud, et tegu on

mänguasjaga, mis ka lastele sobib. Nii see siiski pole. ATV on võimas sõiduk ja kui temaga hoolelt sõita, võib ta kergesti ümber minna. Seetõttu ei tohi temaga sõita ilma eelnevalt harjutamata, ebakainelt, ilma kiivrita, kahekesi, nooremana kui 18aastaselt. Ei ole soovitatav sõita üksi ohtlikes kohtades ja läbida üksi pikki distantse. Kui ATV on ülihea läbimisvõime, pole see siiski tank ega allveelaev ja kui ta kuhugi kinni jääb, on asi tõsine. Seetõttu peab juhil kaasas olema veokõis, tööriistad ja sidevahendid.

b. Leia a-osa tekstist sõnad, mille tähendus on järgmine.

On lubatud	On kohustatud	On jõudu	On võimalik	On tõenäoline
------------	---------------	----------	-------------	---------------

SAAB / VÕIB / TOHIB / SUUDAB / PEAB

6. Võrdle ATVd tavalise sõiduautoga. Kasuta ka sõnu *saab, võib, tohib, peab, suudab*.

ATV

Näide: suudab sõita vees

Tavaline auto

Näide: ei suuda vees sõita

7. Töötage rühmas. Valige ülesanne a või b.

a. Saate õpetajalt loosiga ühe sõiduki nimetuse. Kirjeldage seda järgmiste punktide järgi.

b. Joonistage oma lemmiksõiduk või unistuste sõiduk ja kirjeldage seda järgmiste punktide järgi.

a. Kuidas see sõiduk välja näeb?

b. Kus ja kuidas saab seda kasutada?

c. Kui kiiresti see suudab sõita?

d. Kes saavad sellega sõita?

e. Mis on selle sõiduki suurimad plussid?

f. Mis on selle sõiduki suurimad miinused?

KIRJUTAMINE 1

1. Pane järgmine kirjavahetus õigesse järjekorda.

a. Tšau! Muidu võiks ju bussiga minna küll, aga ma tahan koera ja ratta ka kaasa võtta. Kardan, et bussi-juht ei võta neid peale. Lähme parem rongiga. K.

b. Kuule, see pole ikka võimalik. Mul läheb alati rongis süda pahaks. Lähme siis parem autoga. T.

i. See oleks ju suurepärane. Kas tulete siis minu juurest läbi? K.

d. Hei! Minu meelest võiks minna kella kümnese bussiga. See on ekspress ja sõidab umbes poolteist tundi. Tom.

e. Ei, aga Piia tahtis tegelikult ka Viljandisse tulla ja tal on ju auto ka. T.

f. Vaatasin järele. Üks rong väljub hommikul kell kolmveerand seitse ja teine päeval kell pool kaks. Ja muuseas, need rongid on nüüd päris kiired ja mugavad ka – seal on täitsa hea kohvik ja saab isegi internetti kasutada! K.

g. Tere! Ega sa pole unustanud, et pidi-me ülehommel Viljandisse minema? Millega me siis sinna sõidame ja mis kell? Keit.

c. Rong sõidab ju nii kaua ja ma ei tea isegi, mis kell ta üldse väljub. T.

h. Kas sa saaksid siis autoga tulla? K.

j. Räägin veel Piiaga, aga usun, et ta on nõus. Oota siis meid kella kümne paiku. T.

2. Vasta küsimustele.

1. Millal ja kuhu pidid Keit ja Tom sõitma? 2. Mis kellase bussiga soovis sõita Tom? 3. Miks ei soovinud Keit bussiga minna ja mis ettepaneku ta tegi? 4. Miks ei tahtnud Tom rongiga minna ja mis ettepaneku ta tegi? 5. Mis otsusele Keit ja Tom lõpuks jõudsid?

EGA / POLE

3. Tutvu sõnade **ega** ja **pole** kasutamise seletusega ja näitelauseetega. Moodusta samasuguseid lauseid.

Ega – kasutame eitavas küsilauses, nt **Ega te ei tea**, mis kell Tartu buss väljub?

Pole = ei ole, nt **Mul ei ole üldse aega**. = **Mul pole** üldse aega.

Polnud = ei olnud, nt **Mul ei olnud üldse meele**. = **Mul polnud** üldse meele.

4. Leia sama tähendusega paarid.

1. Ega sa pole unustanud, et ____?	a. Põhimõtteliselt võiks bussiga minna küll, aga ____.	6. Seal saab internetti kasutada.	f. See oleks väga tore.
2. Minu meelest võiks minna kella kümnese bussiga.	b. Minu ettepanek on minna rongiga.	7. Kas sa saaksid autoga tulla?	g. Kas võtate siis mind ka kodust peale?
3. Muidu võiks ju bussiga minna küll, aga ____.	c. See ei sobi.	8. See oleks suurepärane.	h. Seal on võimalik internetti kasutada.
4. Lähme parem rongiga.	d. Mina arvan, et võiks minna bussiga, mis väljub kell kümme.	9. Kas tulete siis minu juurest läbi?	i. Oota meid umbes kell kümme.
5. See pole võimalik.	e. On sul ikka meele, et ____?	10. Oota meid kella kümne paiku.	j. Kas sul oleks võimalik autot kasutada?

5. Pea kaaslasega kirjavahetust järgmise skeemi järgi.

A

1. Küsi, kas B-l on meeles, et pidite sõitma ____.
2. Paku oma variant, lisa põhjendus.
3. Paku teine variant.
4. Paku kolmas variant, põhjenda.

B

1. Vasta. Küsi, millega te lähete.
2. Kirjuta, et see ei sobi sulle, põhjenda.
3. Vabanda, et ka see ei sobi sulle. Põhjenda.
4. Vali, kas oled nõus või mitte. Kui oled nõus, küsi, millal ja kus te kokku saate.
Kui ei ole nõus, siis jätkake kirjavahetust, kuni jõuate kokkuleppele.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. a. Mis seostub sul sõnaga *hääletamine*?

b. Hakkad kuulama lugu sellest, kuidas üks neiu käis koos sõbrannaga hääletamas. Tööta järgmiste punktide järgi.

- Pane kirja 7 küsimust, millele soovid vastust saada.
- Kuula teksti 10 ja leia oma küsimustele vastused.
- Millistele küsimustele sa vastust ei saanud? Vasta neile ise oma arvamuse järgi.
- Mida said veel teada?

2. Vasta küsimustele.

1. Kas sa oled kunagi reisinud hääletades? 2. Kas sa tead inimesi, kes reisivad hääletades? 3. Mis on sinu arvates hääletades reisimise plussid? 4. Mis on sinu arvates hääletades reisimise miinused?

3. Kui tähelepanelik sa oled? Töötage rühmas järgmiste punktide järgi.

- Mõttele ühele huvitavale reisile ja tuleta meelde järgmised punktid.

- * Mis riigis sa käisid?
- * Millal sa käisid?
- * Kellega sa käisid?
- * Millega sa käisid?
- * Kus sa täpsemalt käisid?
- * Mida sa seal tegid?

- * Mida huvitavat sa nägid?
- * Kus sa ööbisid?
- * Mida põnevat sa sõid ja jõid?
- * Mida huvitavat sa ostsid?
- * Kellega sa tutvusid?
- * Mis sa veel tahad lisada?

- Räägi paarilisele üksikasjalikult sellest reisist. Paariline kuulab ja püüab kõik meelde jätta. Ta võib esitada ka täpsustavaid küsimusi.
- Paariline räägib sulle oma reisist samamoodi. Püüa kõik detailid meelde jätta.
- Vahetage paarid. Räägi kuuldu edasi uuele paarilisele, kes kuulab ja püüab kõik meelde jätta. Ta võib esitada ka küsimusi.
- Uus paariline räägib sulle oma reisist samamoodi.
- Räägi tervele rühmale reisist, millest viimati kuulsid. See, kes sellel reisil käis, märgib üles kõik erinevused oma algsest jutust ja parandab need.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Vali järgmiste omaduste hulgast viis, mis on sinu arvates heale autojuhile kõige olulisemad.

Hea autojuht on

rahulik	kaine	kiire reaktsiooniga
kogenud	noor	puhanud
hea nägemisega	täiesti terve	vastutustundeline

2. Loe teksti ja leia iga järgmise omaduse kohta, millises lõigus sellest räägitakse.

hea nägemine / kiire reaktsioon / kogemus / noorus / puhanud olek / rahulikkus / tugev tervis / vastutustunne / värvipimedus

1. Praktika näitab, et ühtedel juhtidel juhtub korduvalt äpardusi ja õnnetusi, teistel aga üldse mitte. Mille poolest viimased erinevad esimestest? Kas nad on mingid üliinimesed? Sugugi mitte: igal inimesel on oma tugevad ja nõrgad küljed, ideaalinimesi pole olemas.

2. Üldiselt arvatakse, et heal autojuhil peab kindlasti olema tugev füüsiline ja psüühiline tervis. Kuid ka üsna tõsiste tervisehäiretega inimesed võivad olla väga head autojuhid. Kas mingi haigus võib olla autojuhtimisel ohtlik, seda tuleb otsustada iga kord eraldi.

3. Kindlasti on autojuhile kasuks ka hea nägemine. Kuid kui võrrelda juhte, kes teevad palju avariisid, nendega, kellel avariisid pole, selgub, et nende nägemine on peaaegu ühesugune. Paika ei pea ka väide, et autojuhil peab olema kiire reaktsioon. Uuringud näitavad, et ka reaktsiooniasjas pole õnnetusi tegevatel ja mitte tegevatel juhtidel erinevusi. Hoopis tähtsam kui kiire reaktsioon, on oskus ette näha võimalikke ohte ja neid vältida. Ka pensioniealiste hulgas on väga häid autojuhte, see näitab, et suured kogemused kompenseerivad nooruse eelised.

Milline on „normaalne” autojuht?

4. Peaaegu kõike, mida pole või on vähe, saab kompenseerida muuga. Inimese organism on selline, et kui üks organ on nõrgem, on teine see-eest tugevam. Pimedatel on näiteks väga hea kuulmine ja haistmine. Muidugi ei suuda pimedad siiski autot juhtida. Küll aga suudavad seda teha värvipimedad, nemad eristavad fooritulesid asukoha järgi: kui põleb ülemine tuli, on see punane jne.

5. On aga siiski omadusi, mida ei saa teistega asendada, näiteks rahulikkus ja vastutustunne.

Kui autojuht on ebastabiilne ja närviline, siis kipub ta kihutama ja käitub tihti ootamatult. Kõige tähtsam on aga see, et autojuht peab olema vastutustundeline: käituma nii, et ei tee halba teistele inimestele. Et liiklus sujuks, ei saa alati käituda nii, nagu sulle kõige mugavam on, vaid tuleb arvestada ka teistega. Nii et kui autojuht pole vastutustundeline, on ainult aja küsimus, millal ta avarii põhjustab.

6. Vastutustunne tähendab ka seda, et juht ei istu rooli ebakainena ega väsinuna. Tundub võib-olla uskumatu, aga 17 tundi järjest üleval olnud mees on maanteel sõites sama ohtlik kui 0,5promillise joobega juht. Väsimus mõjub nii, et juht hakkab kiiremini sõitma. Eriti ohtlik aeg rooli istumiseks on kesköö paiku ja varahommik kella 4 ja 7 vahel, kui organism on puhkeseisundis. On vale arvata, et noored ei väsi. Küsitlused on näidanud, et noorte hulgas esineb roolis magama jäämist palju rohkem kui vanemate juhtide seas. Põhjus võib olla ka selles, et noored kipuvad oma võimeid üle hindama.

3. Jätka lauseid variandiga a või b ülesande 2 teksti põhjal. Lõpeta laused.

Näide: *Rahulikkus on autojuhi jaoks väga oluline, sest närviline juht tekitab ohtlikke olukordi.*

1. Rahulikkus
2. Kainus
3. Kiire reaktsioon
4. Kogemus
5. Noorus
6. Puhanud olek
7. Hea nägemine
8. Tugev tervis
9. Vastutustunne

a) on autojuhi jaoks väga oluline, sest ____.

b) ei ole autojuhi jaoks kõige olulisem, sest ____.

4. a. Töötage kahes rühmas. Arutage, mis on meie liikluses viimaste aastatega järgmiste punktide osas muutunud. Üks rühm on pessimistid, kes toovad iga punkti juures välja ainult negatiivset. Teine rühm on optimistid, kes toovad iga punkti juures välja ainult positiivset. Kasutage ka b-osa väljendeid.

Näide: *Autode hulk on tunduvalt suurenenud, sest paljud inimesed jõuavad endale auto osta.*

See on suurepärane, sest inimesed saavad kiiremini ja mugavamalt liikuda.

autode hulk	autode kvaliteet	autojuhtide tase
teede olukord	liikluspolitseinike tase	teiste liiklejate tase

b. Vaielge teise rühmaga. Kaitske oma rühma arvamust ja lükake ümber teise rühma oma. Kasutage seejuures ka järgmisi väljendeid.

____ on suurenenud / paranenud, sest ____.
 ____ on vähenenud / halvenenud, sest ____.
 See on suurepärane, sest ____.
 See on halb, sest ____.
 Seetõttu / Sellepärast ____.
 Ühest küljest on see muidugi hea, sest ____.

Teisest küljest aga ____.
 Oleme nõus, et ____, aga ____.
 Seda küll, aga samas on jälle ____.
 Me ei ole üldse nõus, et ____.
 Meie arvates on täpselt vastupidi ____.
 Tegelikult ____.

KIRJUTAMINE 2

1. a. Kas oled kuulnud autovabast päevast? Kus ja miks seda korraldatakse?

b. Loe läbi autovaba päeva kuulutus ja leia üritused, millel sooviksid osaleda.

20. oktoobril autovaba päev!!!

Peakorraldajaks kõik meie linna kutsekoolid.

Terve päev	Tasuta valvega parklad linnaservas, autojuhtidele tasuta ühistranspordi päevakaart (Transpordikool)
13.00–14.00	Müra ja õhusaaste mõõtmine kesklinnas (Tehnikakool)
14.00	Autovaba päeva pidulik avamine keskväljakul
14.30–17.00	Uue rattatee avamine ja rattamatk kõigile soovijatele (Ehituskool)
15.00	Tänavakorvpalli võistlus eri vanuseklassidele
16.00	Rulluisukool kõigile soovijaile + demonstratsiooniesinemised
18.00	Keskväljakul keskkonnateemaline viktoriin ja populaarse ansambli Elav Legend kontsert (Kultuurikool)
20.00	Autovaba päeva lõpetamine, kampaania „Ära sõida autos üksi” auhinnasärkide loosimine (Kergetööstuskool), suur tordisöömine (Kondiitrikool)

Osale autovabal päeval! Tee head nii endale kui keskkonnale!

2. Loe läbi ülevaade toimunud autovabast päevast. Leia erinevused ülesande 1 kuulutusega. Millised üritused olid sinu arvates kõige mõttekamad? Miks?

Autovaba päev

Piia Palu

20. oktoobril toimus meie linnas järjekordne autovaba päev, mille peakorraldajad olid mõned meie linna kutsekoolid.

Hommikupoolikul olid avatud tasuta valvega parklad linnaservas. Kõik juhid, kes sinna oma auto jätsid, said tasuta ühistranspordi nädalakaardi, millega võisid edasi sõita. Selle teenuse pakkumist korraldasid transpordikooli õpilased. Samuti toimus kampaania „Ära sõida üksi!”, mille käigus soovitati juhtidel võtta oma tühja auto peale kaassõitjaid. Päeva lõpus loositi kampaanias osalejate hulgast viis inimest, kellele kergetööstuskooli õpilased kinkisid auhinnasärkid.

Kõige rohkem üritusi toimus kesklinnas. Tehnikakooli õpilased mõõtsid seal kella 13 kuni 14-ni müra ja õhusaastet ning tutvustasid tulemusi kõigile huvilistele. Kell 14 toimus autovaba päeva ametlik avamine. Selle järel avasid ehituskooli õpilased uue rattatee, mida esimesena proovis meie linnapea. Kell 15 algas suur tänavakorvpalli võistlus, millest võtsid osa eri vanuses inimesed. Samal ajal alustasid tööd ka rulluisutreenid, kellega koos oli võimalik õppida eri trikke. Kahjuks ei toimunud esineja haigestumise tõttu demonstratsiooniesimisi. Päev lõppes autoteemalise viktoriini ja ansambli Elav Legend kontserdiga, millele järgnes ühine supisöömine.

Kokkuvõttes võib öelda, et autovaba päev möödus edukalt – kõigil üritustel osaleti aktiivselt ja autode hulk linnas oli palju väiksem kui tavaliselt.

Autovaba päeva traditsiooni on kindlasti kavas jätkata.

3. a. Kuulutuses ei kasutata palju tegusõnu ja täislauseid. Tekstis tuleb aga tegusõnad lisada ja kasutada täislauseid. Leia ülesande 1 ürituste juurde sobivad laused ülesandest 2 ja võrdle, kuidas on tekst muutunud.

b. Tõlgi järgmine lause. Võrdle sõnade *kes* ja *mis* kasutamist oma emakeelega. Leia ülesande 2 tekstist teised laused, kus kasutatakse sõnu *kes* või *mis*.

Kõik juhid, **kes** sinna oma auto jätsid, said tasuta ühistranspordi nädalakaardi, **millega** võisid edasi sõita.

4. Ühenda kaks lauset. Kasuta lausete all toodud vorme sõnadest *kes* või *mis*.

Näide: Meie linnas toimus autovaba päev, mis oli seekord suurem kui kunagi varem.

1. Meie linnas toimus autovaba päev. Autovaba päev oli seekord suurem kui kunagi varem.
2. Autovaba päeva avas meie linnapea. Linnapea saabus esinema jalgrattaga.
3. Ta pidas lühikese kõne. Kõne lõpus kutsus ta kõiki uut rattateed proovima.
4. Paljud autojuhid leidsid enda autosse kaassõitjad. Kaassõitjaid nad varem ei tundnud.
5. Kergetööstuskooli õpilased ootasid juhte. Juhtidele saaks vahvaid särke kinkida.
6. Päeva lõpus söödi torte. Tortide valmistajaiks olid kondiitrikooli õpilased.

keda / kellele / kes / mille / mille / mis

5. Tööta järgmiste punktide järgi.

- Mõttele välja mingi temaatilise päeva kava: päeva nimetus, eesmärk, üritused, korraldajad, ajakava.
- Kujunda kuulutus.
- Saad loosiga teise inimese kirjutatud kuulutuse. Kirjuta selle põhjal ülevaade. (Kasuta vähemalt kolm korda sõnu *kes* või *mis* sobivas vormis.)

GRAMMATIKA 2

OMADUSSÕNA JA NIMISÕNA

1. a. Jätka näidise järgi. Tõlgi. Lisa veel kaks sõna.

Omadussõna (missugune?)	Nimisõna (mis?)	Omadussõna (missugune?)	Nimisõna (mis?)
enesekindel	enesekindlus	närviline	närvilisus
julge	julgus	eriline	
kiire		agressiivne	
noor	noorus	labane	
tark		lõbus	lõbusus

rumal		kaine	kainus
viisakas	viisakus	ettevaatlik	ettevaatlikkus
jutukas		rahulik	
lohakas		kannatlik	
vaimukas		õnnelik	

b. Kasuta lüngas sobivat sõna a-osast. Võrdle lauseid kaaslaste lausetega.

1. Õpetaja ___ ja ___ meeldivad õppijatele.
2. Õpetaja ___ ja ___ ei meeldi õppijatele.
3. Õppija ___ ja ___ meeldivad õpetajale.
4. Õppija ___ ja ___ ei meeldi õpetajale.
5. Inimese ___ ja ___ meeldivad sõpradele.
6. Inimese ___ ja ___ ei meeldi sõpradele.

EITUS

2. a. Tutvu eitavate sõnade moodustamise võimalustega ja lisa eitavate sõnade juurde sobivaid nimisõnu. Ütle, millised võivad olla eitamise tunnused.

I		II	
Jaatav omadussõna	Eitav omadussõna	Jaatav omadussõna	Eitav omadussõna
huvitav lugu	eb ahuvitav lugu, __	võimalik olukord	võimatu olukord, __
kaine juht	eb akaine juht, __	ohtlik tee	ohutu tee, __
stabiilne käitumine	eb astabiilne käitumine, __	vastutustundlik inimene	vastutustundetu inimene, __

III	
Jaatav omadussõna	Eitav omadussõna
kinnitatud turvavöö	kinnitamata turvavöö, __
piiratud kiirus	piiramata kiirus, __

b. Lisa igasse rühma veel üks sama eitava tunnusega sõna koos nimisõnaga.

VÖTMA

3. a. Tölgi sõnad. Vali lausesse sobiv abisõna.

Sõnad	Laused
juurde	1. Palusin bussijuhti, et ta mind bussi ___ võtaks ja ta oli nõus.
kaasa	2. Võtsin eile ___ autovaba päeva üritustest ja olen väga rahul.
kokku	3. Pean homme ___ võtma palju külalisi ja olen juba närvis.
maha	4. Ta on endale ___ võtnud , et peab kindlasti õppima lennukit juhtima.
osa	5. Ta sõidab kogu aeg autoga ja on juba viis kilo ___ võtnud .
peale	6. Läksin autoga sõitma, aga ei võtnud lube ___.
pähe	7. Ei tea, kas purilauaga sõitmine aitab ___ võtta ?
vastu	8. Ta kukkus kaks korda autojuhieksamil läbi, aga kolmandal korral võttis end ___ ja sooritas eksami edukalt.

b. Kirjuta a-osa eeskujul kolm lauset, milles abisõna kohal on tühi koht. Lase kaaslastel ära arvata, mis sõna sinna sobib.

HULGAS / SEAS

GRAMMATIKALISA 11

4. Tõlgi näitelaused ja vasta küsimustele.

Kuhu?	Kus?	Kust?
Ka mina kuulun nüüd autojuhtide hulka .	Häid autojuhte on nii noorte kui vanade hulgas .	Autojuhtide hulgast võib leida igasuguseid inimesi.
Ka mina kuulun nüüd autojuhtide sekka .	Häid autojuhte on nii noorte kui vanade seas .	Autojuhtide seast võib leida igasuguseid inimesi.

1. Kas sõnad *hulgas* ja *seas* on sama või erineva tähendusega? 2. Milliseid vorme kasutatakse koos tegusõnaga *kuuluma*? 3. Milliseid vorme kasutatakse koos tegusõnaga *leidma*?

JÄÄMA KUHU? / JÄTMA KUHU?

GRAMMATIKALISA 7

5. a. Tavaliselt määrab tegusõna, mis vormis on temaga koos esinevad nimi- ja omadussõnad. Alati ei ole need vormid eri keeltes samad. Tutvu näitelausetega. Ütle, mis küsimust nõuavad sõnad *jääma* ja *jätma* sinu emakeeles.

1. Autojuhid jätsid oma sõidukid linna äärde parklasse.
2. Paljud inimesed jäid keskväljakule üritusi jälgima kuni öhtuni.

b. Vasta küsimustele.

Kuhu jätavad juhid oma autod töö ajal? / Kuhu jäävad autod ööseks?

I-MITMUS

GRAMMATIKALISA 3

6. a. Eesti keeles on mitmuse tunnus tavaliselt *-te* või *-de*. Mõnikord võib mitmust näidata aga ka *-i*. Tutvu näitelausega.

Rullisukool kõigile soovijaile. = Rullisukool kõigile soovijatele.

b. Kummas lauses on mitmuse vorm?

1. a. Autovaba päeva **korraldajail** oli palju tööd. b. Autovaba päeva **korraldajal** oli palju tööd.
2. a. Ajalehes kirjutati võistluse **võitjast**. b. Ajalehes kirjutati võistluse **võitjaist**.
3. a. Rongkäik toimus linna **peatänaval**. b. Rongkäik toimus linna **peatänavail**.
4. a. **Rullisutajalt** võeti intervjuu. b. **Rullisutajailt** võeti intervjuu.